

Πρώτοι του Αγ. Όρους στις Ρουμανικές Ηγεμονίες

Ορθοδοξία / Άγιον Όρος

Πρωτ. Ioan Moldoveanu, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου

[Προηγούμενη δημοσίευση: <https://www.pemptousia.gr/?p=88821>]

Ένας άλλος Πρώτος που ήρθε στα Πριγκιπάτα υπήρξε ο Κοσμάς. Στην εκκλησία του Προφήτη Ηλία της Κουτλουμουσίου, όπου βρέθηκε το κελί του Κοσμά, ο ηγεμόνας Βλάδ Καλόγηρος έκανε μια δωρεά 1.000 άσπρων στις 29 Αυγούστου 1492[5].

Ύστερα, ο Ράδου ο Μεγάλος δώρισε στο Πρωτάτο ένα ετήσιο επίδομα 3.000 άσπρων συν άλλα 300 διά του παραλήπτη, στις 31 Ιανουαρίου 1500. Τα χρήματα αυτά προορίζονταν για το ναό του Αγίου Νικολάου του Πρωτάτου[6]. Ο ίδιος έκανε και μια άλλη δωρεά στο Πρωτάτο την ημέρα της 27^{ης} Ιανουαρίου 1501[7].

Γύρω στα 1507-1508, ο πρίγκιπας Μπογδάν της Μολδαβίας, γιός του Στεφάνου του Μεγάλου, ξανάκτισε το καθεδρικό ναό του Πρωτάτου, όπως μαρτυρεί η επιγραφή που αυτός ο ίδιος έθεσε τότε[8]. Τούτο, ίσως συνέβη με την προσωπική επέμβαση του Κοσμά. Αλλά και ο Στέφανος φαίνεται ότι είχε τη συμβολή του στο Πρωτάτο. Αλλιώς, δεν εξηγείται η παρουσία του ονόματός του στα δίπτυχα της Κοινότητας[9].

Πιστεύουμε ότι, με τα χρήματα του Μπογδάν ή του κάποιου άλλου ηγεμόνα της Βλαχίας, οικοδομήθηκε ο νάρθηκας του Πρωτάτου[10].

Μια ιδιαίτερη σχέση των ρουμανικών χωρών μετά του Άθωνος δημιουργήθηκε χάρη στον Πρώτο Γαβριήλ, μαθητή του μεγάλου Μητροπολίτη Νήφωνα της Ουγγροβλαχίας (1505-1508)[11]. Ο Γαβριήλ ήταν Πρώτος του Αγίου Όρους κατά

την περίοδο 1515-1518 και το 1517 είχε βρεθεί στο Curtea de Argeș, στα εγκαίνια του μεγαλειώδους ναού του Νεαγκόε Μπασσαράμπα, ηγεμόνα της Βλαχίας. Οι σχέσεις του Γαβριήλ με τις Παραδουνάβιες Χώρες δεν περιορίστηκαν στη Βλαχία, διότι επισκέφθηκε και την ηγεμονική Αυλή της Μολδαβίας, όπου ηγεμόνευε τότε ο γιός του Στεφάνου, ο Μπογδάν.

Είναι γνωστό ένα γράμμα του Γαβριήλ προς τον Τρανσυλβανό πρίγκιπα Ιωάννη Ζαπόλνα, σχετικά με τη διδασκαλία του Λουθέρου[12].

Ένας άλλος Πρώτος που έγραψε το όνομά του στα χρονικά των ρουμανο-αθωνικών επαφών υπήρξε ο Σεραφείμ, του οποίου η παρουσία στις Ρουμανικές Χώρες πιστοποιείται από πολλά έγγραφα. Είναι εκείνος που έπεισε τον Πέτρου Ράρες της Μολδαβίας να προσφέρει οικονομική ενίσχυση το 1546 στο Πρωτάτο.

Μια άλλη στιγμή στην ιστορία των σχέσεων αυτών είναι η ηγεμονία του Αλεξάνδρου Λαπουσνεάνου (Alexandru Lăpușneanu). Όταν πέθανε αυτός, η σύζυγός του συνέχισε τις ευεργεσίες. Είναι γνωστό το γεγονός ότι η κυρία Ρουζάνδρα προσέφερε το 1568 ένα τεράστιο ποσό για όλο το Άγιον Όρος, ώστε να μπορέσει αυτό να ξαναγοράσει τις περιουσίες που Εβραίοι τραπεζίτες υποθήκευσαν στη Θεσσαλονίκη. Πρόκειται για ένα ποσό ύψους 165.000 άσπρων, δηλαδή 1.700 χρυσά νομίσματα[13].

Παρ'όλα αυτά, η κατάσταση δεν βελτιώθηκε πολύ και τα χρέη του Πρωτάτου και ολόκληρου του Όρους αυξάνονταν μέρα με μέρα[14]. Από την άλλη πλευρά, οι Τούρκοι, βλέποντας ότι τα χρέη αυτά πληρώνονταν, αύξαναν το χαράτσι, ώστε, το 1621, το έκαναν 80.000 γρόσια[15].

Κατά την περίοδο εκείνη, ο θεσμός του Πρώτου θα χάσει τη σημασία του και θα αντικατασταθεί από τη Μεγάλη Σύναξη, η οποία αποφασίζει στο όνομα ολόκληρης της Κοινότητας[16].

[Συνεχίζεται]

[5] *Documenta Romaniae Historica. Țara Românească (DRH) (Τα έγγραφα της ρουμάνικης ιστορίας. Η Ρουμάνικη Χώρα)*, Βουκ., 1966, σ. 370-371, αρ. 231.

[6] D. P. BOGDAN, *Diplomatica slavo-română în sec. XIV-XV (Η σλαβο-ρουμάνικη διπλωματική στους 14^ο-15^ο αι.)*, București, 1938, σ. 93; N. DOCAN, *Studii privitoare la numismatică Țării Românești (Μελέτες που αφορούν τη νομισματολογία της Ρουμάνικης Χώρας)*, "AARMSI", σειρ. II, τομ. XXXII, 1909/10, σ. 539; D. P. D. P. BOGDAN, *Despre daniile românești la Athos*, "Arhiva românească", VI, 1941, σ. 17; Gh. MOISESCU, *Contribuția românească pentru susținerea Ortodoxiei în cursul veacurilor*

, "Ortodoxia", 2, 1953, σ. 244.

[7] DRH, *Țara Românească*, II, σ. 3-5, αρ. 1.

[8] G. MILLET, J. PARGOIRE, L. PETIT, *Recueil des inscriptions chretiennes de l'Athos*, Παρίσι, 1904, σ. 1, αρ. 1; IORGA, *Muntele Athos...*, σ. 469-70; BODOGAE, *Ajutoarele....*, σ. 82.

[9] Στο ιερό βήμα του καθεδρικού ναού είχε δει ο Πορφύριος Ουσπένσκυ τα δίπτυχα που περιλαμβάνουν ονόματα μερικών ηγεμόνων της Μολδοβλαχίας. Μεταξύ αυτών βρίσκεται το όνομα του Στεφάνου - βλ. *Η πρώτη περιοδεία του 1846 στα μοναστήρια και στις σκήτες του Άθωνος* (ρωσικά), Πετρούπολη, 1880, σ. 270 στον BOGDAN, *Despre daniile....*, σ. 17; MILLET, PETIT, PARGOIRE, *Recueil....*, σ. 1, αρ. 5-6; M. BEZA, *Biblioteci mănăstirești la Muntele Athos (Μοναστηριακές βιβλιοθήκες στο Άγιον Όρος)*, "Analele Acad. Rom. Memoriile Secțiunii Literare (AARMSL)", σειρά III, τομ. VII, mem. 3, 1934, σ. 56.

[10] G. MILLET, *Monuments de l'Athos*, Παρίσι, 1927, χάρτη αρ. 57.

[11] Αναφερθήκαμε ήδη στο πολύ σημαντικό έργο του Γαβριήλ ΠΡΩΤΟΥ, *Viața Sfântului Nifon*, το οποίο εγράφη μεταξύ των ετών 1517-1521 και εκδόθηκε στα ρουμανικά τρεις φορές: το έτος 1937 με μετάφραση του Tit SIMEDREA, το 1944 του Vasile GRECU και το 1969 των G. MIHĂILĂ και Dan ZAMFIRESCU.

[12] Denisse PAPACHRISANTOU, *Actes de Protaton*, Παρίσι, 1976, σ. 145, παραπ. 346.

[13] Petre NASTUREL, *Le Mont Athos*, σ. 211. Γίνεται λόγος για 2.700 χρυσά νομίσματα, αλλά πιστεύουμε ότι είναι λάθος.

[14] Κοσμάς ΒΛΑΧΟΣ, *Η Χερσόνησος τοῦ Ἁγίου Ὄρους τοῦ Ἄθωνος καὶ αἱ ἐν αὐτῇ μοναὶ καὶ οἱ μοναχοὶ πάλαι καὶ τε νῦν*, Βόλος, 1903, σ. 92; Ιωάννης ΜΑΜΑΛΑΚΗΣ, *Το Άγιον Όρος διά μέσου των αιώνων*, Θεσσαλονίκη, 1971, σ. 262.

[15] Γ. ΤΣΙΟΠΑΝ, *Σχέσεις των Ρουμανικών Χωρών...*, σ. 87. Λόγω χρηματικής υποτίμησης, το χαράτσι, που έως τότε πληρωνόταν σε άσπρα, θα πληρώνεται από την αρχή του 17^{ου} αιώνα και έπειτα σε γρόσια (100 άσπρα=1 γρόσι). Δηλαδή, τα 80.000 γρόσια έβγαιναν 800.000 άσπρα - βλ. ΜΑΜΑΛΑΚΗΣ, *Το Άγιον Όρος διά μέσου των αιώνων*, σ. 266.

[16] Χριστόφορος ΚΤΕΝΑΣ, *Ἄπαντα τά ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ιερὰ καθιδρύματα εἰς 26 ἐν ὄλῳ ἀνερχόμενα καὶ αἱ πρὸς δούλον ἔθνος ὑπηρεσίαι αὐτῶν*, Αθήναι, 1935, σ. 234. Φαίνεται ότι η Σύναξη έλαβε την ηγεσία κατά το 1660 ή λίγο πιο πριν, όπως

πληροφορούμαστε από μια απόφασή της. Αυτή η απόφαση αφορούσε τον τρόπο πληρωμής του χρέους που είχε η μονή Δοχειαρίου: η Μεγίστη Λαύρα έπρεπε να συμβάλει με 110 γρόσια, οι μονές Βατοπαιδίου και Χιλανδαρίου ανά 100, η μονή Ιβήρων 85, η μονή Διονυσίου 60, η μονή του Αγίου Παύλου 35 κ.τ.λ. Μόνο οι μονές Φιλοθέου, Κωσταμονίτου και του Αγ. Παντελεήμονος απαλλάσσονταν εξαιτίας της μεγάλης τους φτώχειας - Ph. MEYER, *Die Haupturkunden für die Geschichte der Athosklöster*, Λιψία, 1894, σ. 67; ΜΑΜΑΛΑΚΗΣ, *Το Άγιον Όρος διά μέσου των αιώνων*, σ. 266.

<http://bitly.com/1C1sh9i>